

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ
ΥΠΟΘΕΣΗ ΟΕΣÈ ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΙ κατά της ΕΛΛΑΔΟΣ
(Προσφυγή υπ' αριθ. 59142/00)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

23 Οκτωβρίου 2003

*Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική
υπό τις οριζόμενες στο άρθρο 44 § 2 της Συμβάσεως προϋποθέσεις.*

Ενδέχεται να τύχει βελτιώσεων ως προς τη μορφή.

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ

Στρασβούργο, 23-10-03

[υπογραφή]

S. NIELSEN

Αναπληρωτής Γραμματέας του Τμήματος

Στην υπόθεση ΟΕΣÈ και λοιποί κατά της Ελλάδος,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα),
συγκροτηθέν από τμήμα απαρτιζόμενο από τους δικαστές:

P. LORENZEN, *Πρόεδρο,*

K.Λ. ΡΟΖΑΚΗ,

G. BONELLO,

F. TULKENS,

N. VAJIC,

E. LEVITS,

S. BOTOUCCHAROVA,

και από τον S. NIELSEN, *Αναπληρωτή Γραμματέα του Τμήματος*.

Αφού διασκέφτηκε σε συμβούλιο στις 9 Ιουλίου 2002 και 2 Οκτωβρίου 2003.

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία υιοθετήθηκε κατά την ως άνω τελευταία ημερομηνία:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση εισήχθη δυνάμει της (υπ' αριθ. 59142/00) προσφυγής, την οποία κατέθεσαν κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας δεκαεπτά Έλληνες υπήκοοι ως και πέντε ενώσεις («οι προσφεύγοντες»), οι οποίοι προσέφυγαν ενώπιον του Δικαστηρίου στις 20 Απριλίου 2000 δυνάμει του άρθρου 34 της Συμβάσεως για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»). Τα ονόματα των προσφευγόντων αναγράφονται στο παράρτημα.

2. Οι προσφεύγοντες εκπροσωπούνται ενώπιον του Δικαστηρίου από τους Δικηγόρους Αθηνών Κ. Χρυσανθάκη, Κ. Κρεμαλη και Α. Μητρόπουλο. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους εξουσιοδοτημένους εκπροσώπους του πληρεξουσίου της, Μ. Απέσσο, Σύμβουλο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και Δ. Καλογηρο, Δικαστικό Αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Οι προσφεύγοντες παραπονούνται κυρίως, υπό το πρίσμα του άρθρου 6 § 1 της Συμβάσεως, για τη διάρκεια τριών διοικητικών διαδικασιών.

4. Της προσφυγής επελήφθη το δεύτερο τμήμα του Δικαστηρίου (άρθρο 52 § 1 του Κανονισμού). Στο πλαίσιο αυτού, το τμήμα στο οποίο ανετέθη η εξέταση της υποθέσεως (άρθρο 27 § 1 της Συμβάσεως) συγκροτήθηκε συμφώνως προς το άρθρο 26 § 1 του Κανονισμού. Στις 20 Σεπτεμβρίου 2001, το τμήμα απεφάσισε να γνωστοποιήσει στην εναγόμενη Κυβέρνηση την αίτηση τη σχετική προς τη διάρκεια των διαδικασιών (άρθρο

54 § 2 β του Κανονισμού) και να απορρίψει την προσφυγή ως απαράδεκτη κατά τα λοιπά.

5. Την 1^η Νοεμβρίου 2001, το Δικαστήριο μετέβαλε τη σύνθεση των τμημάτων του (άρθρο 25 § 1 του Κανονισμού). Της παρούσης προσφυγής επελήφθη το πρώτο τμήμα, όπως ανασυγκροτήθηκε (άρθρο 52 § 1).

6. Με την από 9 Ιουλίου 2002 απόφαση, το τμήμα έκανε την προσφυγή δεκτή κατά τα λοιπά.

7. Τόσο οι προσφεύγοντες όσο και η Κυβέρνηση κατέθεσαν εγγράφως παρατηρήσεις επί της ουσίας της υποθέσεως (άρθρο 59 § 1 του Κανονισμού).

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

8. Οι δεκαεπτά προσφεύγοντες, φυσικά πρόσωπα, είναι Έλληνες υπήκοοι, συνταξιούχοι της Δημόσιας Επιχειρήσεως Ηλεκτρισμού (εφεξής «η ΔΕΗ») και διαμένουν στην Αθήνα. Οι υπόλοιποι πέντε προσφεύγοντες είναι ενώσεις συνταξιούχων της ΔΕΗ.

A. Πρώτη διαδικασία

9. Στις 20 Σεπτεμβρίου 1993, με την απόφαση 141/1993, το Συμβούλιο Ασφαλίσεως Προσωπικού της ΔΕΗ απεφάσισε την αναπροσαρμογή του ποσού των συντάξεων, συμφώνως προς το άρθρο 11 του Νόμου 4491/1966. Κατά τις διατάξεις του εν λόγω άρθρου, όταν ο βασικός μισθός του προσωπικού της ΔΕΗ αυξάνεται καθ' οιονδήποτε τρόπο, αυξάνεται παράλληλα και το ποσό των συντάξεων.

10. Στις 17 Νοεμβρίου 1993, η ΔΕΗ προσέφυγε ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών καταθέτοντας αίτηση ακυρώσεως της αποφάσεως 141/1993 του Συμβουλίου Ασφαλίσεως του προσωπικού της. Στις 4 Απριλίου 1995, οι υπ' αριθ. 1-6, 10-12 και 19-22 προσφεύγοντες παρενέβησαν στη διαδικασία υπέρ της προσβληθείσας αποφάσεως. Η υπόθεση συζητήθηκε στις 2 Μαΐου 1995.

11. Στις 30 Ιουνίου 1995, το δικαστήριο απέρριψε την αίτηση της ΔΕΗ (απόφαση 10985/1995). Στις 2 Οκτωβρίου 1995, η ΔΕΗ εφεσίβαλε την απόφαση αυτή. Η υπόθεση συζητήθηκε στις 15 Νοεμβρίου 1995.

12. Στις 26 Ιανουαρίου 1996, το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών ακύρωσε την προσβληθείσα απόφαση και την απόφαση 141/1993 (απόφαση 303/1996). Το Εφετείο έκρινε ειδικότερα ότι, κατόπιν της δημοσιεύσεως του Νόμου 1902/1990, ο οποίος ρυθμίζει εν γένει, για όλους τους υπαλλήλους του δημοσίου τομέα, τα του δικαιώματος αναπροσαρμογής του ποσού των συντάξεών τους, ο Νόμος 4491/1966, ο οποίος δεν είχε εφαρμογή ει μη μόνον επί των συνταξιούχων της ΔΕΗ, δεν ίσχυε πλέον.

13. Στις 13 Ιουνίου 1996, οι προαναφερόμενοι προσφεύγοντες κατέθεσαν αίτηση αναιρέσεως. Υπεστήριξαν ότι αρνούμενο την εφαρμογή των διατάξεων του Νόμου 4491/1966, το Εφετείο έθιγε το δικαίωμά τους στον σεβασμό της περιουσίας τους, το οποίο εγγυάται το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αριθ. 1. Η δικάσιμος ορίσθηκε αρχικώς για τις 17 Μαρτίου 1997, ενώ στη συνέχεια ανεβλήθη οκτώ φορές. Η υπόθεση συζητήθηκε στις 7 Ιουνίου 1999.

14. Στις 22 Νοεμβρίου 1999, το Συμβούλιο της Επικρατείας απέρριψε την αίτηση των προσφευγόντων (απόφαση 3742/1999). Έκρινε, ειδικότερα, ότι οι συνταξιούχοι δεν είχαν δικαίωμα σε συγκεκριμένο σύστημα αναπροσαρμογής των συντάξεών τους, και ότι η κατάργηση του Νόμου 4491/1966 με μεταγενέστερο νόμο, ο οποίος επεδίωκε σκοπό δημοσίου συμφέροντος, δεν έθιγε τα περιουσιακά δικαιώματα των συνταξιούχων της ΔΕΗ.

Β. Δεύτερη διαδικασία

15. Στις 28 Σεπτεμβρίου 1993, με την απόφαση 151/1993, το Συμβούλιο Ασφαλίσεως Προσωπικού της ΔΕΗ απεφάσισε την αναπροσαρμογή του ποσού των συντάξεων, συμφώνως προς το άρθρο 11 του Νόμου 4491/1966.

16. Στις 17 Νοεμβρίου 1993, η ΔΕΗ προσέφυγε ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών καταθέτοντας αίτηση ακυρώσεως της αποφάσεως 151/1993. Στις 4 Απριλίου 1995, οι υπ' αριθ. 1-12 προσφεύγοντες παρενέβησαν στη διαδικασία υπέρ της προσβληθείσας αποφάσεως. Η υπόθεση συζητήθηκε στις 2 Μαΐου 1995.

17. Στις 30 Ιουνίου 1995, το δικαστήριο απέρριψε την αίτηση της ΔΕΗ (απόφαση 10985/1995). Στις 2 Οκτωβρίου 1995, η ΔΕΗ εφεσίβαλε την απόφαση αυτή. Η υπόθεση συζητήθηκε στις 15 Νοεμβρίου 1995.

18. Στις 26 Ιανουαρίου 1996, το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών ακύρωσε την προσβληθείσα απόφαση και την απόφαση 151/1993 (απόφαση 302/1996).

19. Στις 13 Ιουνίου 1996, οι προσφεύγοντες 1-12 κατέθεσαν αίτηση αναιρέσεως. Η δικάσιμος ορίσθηκε αρχικώς για τις 17 Μαρτίου 1997, ενώ στη συνέχεια ανεβλήθη επανειλημμένως. Η υπόθεση συζητήθηκε στις 7 Ιουνίου 1999.

20. Στις 22 Νοεμβρίου 1999, το Συμβούλιο της Επικρατείας απέρριψε την αίτηση των προσφευγόντων (απόφαση 3741/1999).

Γ. Τρίτη διαδικασία

21. Στις 20 Ιουλίου 1993, οι υπ' αριθ. 1, 8, 9 προσφεύγοντες (οι οποίοι, στη συνέχεια, παραιτήθηκαν της προσφυγής τους) και 13-18 προσφεύγοντες κατέθεσαν ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών αγωγή αποζημιώσεως κατά της ΔΕΗ, επειδή η τελευταία είχε αναπροσαρμόσει τις συντάξεις τους βάσει των μισθολογικών αυξήσεων οι οποίες είχαν χορηγηθεί σε όλους τους δημοσίου υπαλλήλους δυνάμει του Νόμου 1902/1990. Υπεστήριξαν ότι έπρεπε η ΔΕΗ να αναπροσαρμόσει τις συντάξεις τους βάσει των μισθολογικών αυξήσεων τις οποίες προέβλεπε η συλλογική σύμβαση του προσωπικού της ΔΕΗ. Επικαλέσθηκαν προς επίρρωση των θέσεών τους το άρθρο 11 του Νόμου 4491/1966. Η υπόθεση συζητήθηκε στις 18 Νοεμβρίου 1993.

22. Στις 31 Μαΐου 1994, το δικαστήριο απέρριψε την αγωγή αυτή ως αβάσιμη (απόφαση 6140/1994). Στις 22 Ιουλίου 1994, οι προαναφερόμενοι προσφεύγοντες κατέθεσαν έφεση. Η δικάσιμος ορίσθηκε για τις 2 Νοεμβρίου 1995, στη συνέχεια δε ανεβλήθη δύο φορές τη αιτήσει των προσφευγόντων, οι οποίοι επιθυμούσαν να καταθέσουν στο δικαστήριο νέα στοιχεία, ήτοι τις αποφάσεις 10985/1995 και 10986/1995 του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών (βλ. ανωτέρω).

23. Στις 27 Μαΐου 1996, το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών επικύρωσε την προσβληθείσα απόφαση (απόφαση 2548/1996). Το Εφετείο έκρινε, ειδικότερα, ότι ορθώς η ΔΕΗ είχε εφαρμόσει τον Νόμο 1902/1990 και ότι η μεταβολή του συστήματος του σχετικού προς την αναπροσαρμογή του ποσού των συντάξεων ήταν αιτιολογημένη για λόγους γενικού συμφέροντος.

24. Στις 15 Νοεμβρίου 1996, οι υπ' αριθ. 13-18 προσφεύγοντες κατέθεσαν αίτηση αναιρέσεως. Μετά από πολλές αναβολές, η υπόθεση συζητήθηκε στις 7 Ιουνίου 1999.

25. Στις 22 Νοεμβρίου 1999, το Συμβούλιο της Επικρατείας απέρριψε την αίτηση ως αβάσιμη (απόφαση 3743/1999). Επεσήμανε δε ότι η ρύθμιση του Νόμου 1902/1990 σκοπό είχε την εξυγίανση του εθνικού συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως και δεν έθιγε τα δικαιώματα τα οποία εγγυώνται τα άρθρα 14 της Συμβάσεως και 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αριθ. 1.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

I. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΛΟΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

26. Οι προσφεύγοντες παραπονούνται για τη διάρκεια των διαδικασιών και επικαλούνται το άρθρο 6 § 1 της Συμβάσεως, το οποίο ορίζει:

«Παν πρόσωπο έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσή του δικαστεί (...) εντός λογικής προθεσμίας υπό (...) δικαστηρίου (...), το οποίο θα αποφασίσει (...)

επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...)»

A. Περίοδοι οι οποίες πρέπει να ληφθούν υπόψη

27. Προκειμένου περί των δύο πρώτων διαδικασιών, το ζήτημα του προσδιορισμού του χρόνου ενάρξεως των περιόδων οι οποίες πρέπει να ληφθούν υπόψη, είναι αμφιλεγόμενο. Κατά την Κυβέρνηση, μόνον ο μετά την παρέμβαση των προσφευγόντων στις εν λόγω διαδικασίες διαδραμών χρόνος δύναται να ληφθεί υπόψη. Αντιθέτως, οι προσφεύγοντες εκτιμούν ότι πρέπει να ληφθεί υπόψη η συνολική διάρκεια των δύο πρώτων διαδικασιών. Διευκρινίζουν ότι παρενέβησαν στη δίκη αμέσως μόλις ενημερώθηκαν για τη διαφορά, αλλά ότι τα δικαστήρια και οι διάδικοι δεν είχαν εκπληρώσει την υποχρέωσή τους να τους ειδοποιήσουν νωρίτερα.

28. Το Δικαστήριο εκτιμά ότι η «αμφισβήτηση» όσον αφορά τα δικαιώματα αστικής φύσεως των προσφευγόντων ανεφύη μόλις η ΔΕΗ προσέφυγε ενώπιον του διοικητικού δικαστηρίου ζητώντας την ακύρωση της αποφάσεως περί αναπροσαρμογής του ποσού των συντάξεων των συνταξιούχων. Από τη στιγμή αυτή, τα εσωτερικά δικαστήρια εκλήθησαν να αποφανθούν επί διαφοράς η οποία είχε άμεσες συνέπειες όσον αφορά τα περιουσιακά δικαιώματα των προσφευγόντων, φυσικών προσώπων, και των μελών των προσφευγουσών ενώσεων. Επομένως, το Δικαστήριο θεωρεί ότι οι δύο πρώτες διαδικασίες άρχισαν στις 17 Νοεμβρίου 1993 και ολοκληρώθηκαν στις 22 Νοεμβρίου 1999, διήρκεσαν δηλαδή έξι έτη και πέντε ημέρες για τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας. Όσον αφορά την τρίτη διαδικασία, άρχισε στις 20 Ιουλίου 1993 και έληξε στις 22 Νοεμβρίου 1999, διήρκεσε δηλαδή έξι έτη, τέσσερις μήνες και δύο ημέρες για τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας.

B. Εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας των διαδικασιών

29. Οι προσφεύγοντες δηλώνουν ότι οι υποθέσεις τους δεν ήταν

πολύπλοκες και ότι οι ίδιοι ουδέποτε έδωσαν τη συγκατάθεσή τους για την αναβολή των συζητήσεων ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας.

30. Η Κυβέρνηση δηλώνει ότι τα εσωτερικά δικαστήρια επελήφθησαν δύσκολων θεμάτων ερμηνείας και εφαρμογής νέων διατάξεων, οι οποίες μεταρρύθμιζαν το σύστημα της κοινωνικής ασφάλισης και επηρέαζαν την οικονομική κατάσταση πολλών χιλιάδων συνταξιούχων. Προσθέτει δε ότι οι προσφεύγοντες δεν αντιτέθηκαν σε πολλές αναβολές των συζητήσεων ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας. Εξ άλλου, κατά την Κυβέρνηση, όταν ήταν σε θέση να το πράξουν, τα δικαστήρια τα οποία επελήφθησαν των υποθέσεων, απεφάνθησαν εντός των κατά το δυνατόν ταχύτερων προθεσμιών. Η Κυβέρνηση αναφέρεται τέλος στον εξαιρετικά μεγάλο φόρτο εργασίας του Συμβουλίου της Επικρατείας.

31. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μίας διαδικασίας εκτιμάται βάσει των περιστάσεων της υποθέσεως και των κριτηρίων τα οποία έχουν θεσπισθεί από τη νομολογία του, όπως ειδικότερα η πολυπλοκότητα της υποθέσεως, η συμπεριφορά του προσφεύγοντος και η συμπεριφορά των αρμοδίων αρχών (βλ., μεταξύ πολλών άλλων, *Richard κατά της Γαλλίας*, απόφαση από 22 Απριλίου 1998, *Recueil des arrêts et décisions* 1998-II, σελ. 824, § 57, *Doustaly κατά της Γαλλίας*, απόφαση από 23 Απριλίου 1998, *Recueil* 1998-II, σελ. 857, παρ. 39).

32. Το Δικαστήριο διαπιστώνει κατ' αρχάς ότι η υπόθεση παρουσίαζε κάποια πολυπλοκότητα. Ωστόσο, η πολυπλοκότητα αυτή δεν δύναται να εξηγήσει τον διαδραμώντα στην παρούσα υπόθεση χρόνο.

33. Η συμπεριφορά των προσφευγόντων δεν δύναται, ούτε αυτή, κατά το Δικαστήριο, να δικαιολογήσει τη διάρκεια των περιόδων οι οποίες πρέπει να ληφθούν υπόψη. Πράγματι, δεν αποδεικνύεται στην παρούσα υπόθεση ότι οι προσφεύγοντες δεν επέδειξαν τη συνήθη επιμέλεια κατά τη διεξαγωγή των διαδικασιών.

34. Όσον αφορά τη συμπεριφορά των δικαστικών αρχών, το Δικαστήριο επισημαίνει ειδικότερα ότι το Συμβούλιο της Επικρατείας χρειάστηκε τρία έτη, πέντε μήνες και εννέα ημέρες για να εκδώσει τις αποφάσεις του κατά τις δύο πρώτες διαδικασίες και τρία έτη και επτά ημέρες για να αποφανθεί στο πλαίσιο της τρίτης. Το Δικαστήριο εκτιμά ότι ουδεμία βάσιμη εξήγηση, όσον αφορά τις προθεσμίες αυτές, παρέσχε η εναγόμενη Κυβέρνηση. Ο μεγάλος φόρτος εργασίας του Συμβουλίου της Επικρατείας δεν συνιστά αυτός καθαυτός μία τέτοια εξήγηση.

35. Το Δικαστήριο δηλώνει εκ νέου ότι αρμόδια να οργανώνουν το δικαστικό σύστημά τους κατά τρόπον ώστε τα δικαστήριά τους να δύνανται να εγγυώνται σε κάθε πρόσωπο το δικαίωμα να επιτυγχάνει οριστική απόφαση επί των αμφισβητήσεων των σχετικών προς τα δικαιώματα και υποχρεώσεις του αστικής φύσεως εντός ευλόγου προθεσμίας, είναι τα Συμβαλλόμενα Κράτη (βλ. *Comingersoll S.A. κατά τη Πορτογαλίας* [GC], n° 35382/97, § 24, CEDH 2000-IV). Επομένως, το Δικαστήριο δεν δύναται να θεωρήσει «εύλογα» τα χρονικά διαστήματα τα οποία σημειώθηκαν στο πλαίσιο της παρούσης απόφασης.

Επομένως, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Συμβάσεως.

II. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

36. Το άρθρο 41 της Συμβάσεως ορίζει ότι:

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Συμβάσεως ή των Πρωτοκόλλων αυτής, και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους δεν επιτρέπει ειμή την ατελή επανόρθωση των συνεπειών της παραβιάσεως αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εν ανάγκη, στο αδικηθέν μέρος δικαία ικανοποίηση.»

A. Ζημία

37. Οι δεκαεπτά προσφεύγοντες, φυσικά πρόσωπα, ζητούν ο κάθε

ένας το ποσό των 5 869,41 ευρώ για ηθική βλάβη. Οι πέντε προσφεύγουσες ενώσεις ζητούν το αυτό ποσό για το κάθε ένα από τα 12 387 μέλη τους, ήτοι το συνολικό ποσό των 72 704 381,67 ευρώ.

38. Η Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι τα 12 387 μέλη των προσφευγουσών ενώσεων δεν συμμετείχαν στις επίμαχες διαδικασίες και δεν δύνανται να θεωρηθούν «θύματα» παραβίασεως του άρθρου 6 της Συμβάσεως. Εξ άλλου, δεν έχουν καν καταθέσει ατομική προσφυγή ενώπιον του Δικαστηρίου. Επομένως, δεν θα πρέπει να αξιώνουν δικαία ικανοποίηση.

39. Η Κυβέρνηση συμφωνεί να χορηγήσει στον κάθε ένα από τους προσφεύγοντες το ποσό των 3 000 ευρώ για ηθική βλάβη.

40. Συμμεριζόμενο την άποψη της Κυβερνήσεως, το Δικαστήριο εκτιμά ότι τα 12 387 μέλη των προσφευγουσών ενώσεων δεν διαθέτουν την ιδιότητα του «αδικηθέντος μέρους» υπό την έννοια του άρθρου 41 της Συμβάσεως αφού, μη όντας διάδικοι στις διαδικασίες, δεν δύνανται να θεωρηθούν θύματα παραβίασεως του άρθρου 6 λόγω της διαρκείας των διαδικασιών αυτών. Δεν πρέπει επομένως να αποζημιωθούν.

41. Το Δικαστήριο εκτιμά ότι η επιμήκυνση των επίμαχων διαδικασιών πέραν της ευλόγου προθεσμίας προξένησε αναμφιβόλως στους προσφεύγοντες σημαντική στεναχώρια και παρατεινόμενη αβεβαιότητα, οι οποίες δικαιολογούν τη χορήγηση αποζημιώσεως για ηθική βλάβη. Αποφαινόμενο κατά δικαία κρίση, συμφώνως προς τις διατάξεις του άρθρου 41, επιδικάζει στον κάθε ένα από τους δεκαεπτά προσφεύγοντες, φυσικά πρόσωπα, το ποσό των 3 000 ευρώ.

Β. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

42. Οι δεκαεπτά προσφεύγοντες, φυσικά πρόσωπα, ζητούν ο κάθε ένας το ποσό των 117,39 ευρώ για έξοδα και δικαστική δαπάνη. Οι πέντε προσφεύγουσες ενώσεις ζητούν το αυτό ποσό για το κάθε ένα από τα 12 387 μέλη τους, ήτοι το συνολικό ποσό των 1 454 109,93 ευρώ.

43. Η Κυβέρνηση συμφωνεί να καταβάλει στον κάθε ένα από τους προσφεύγοντες το ποσό των 117 ευρώ για έξοδα και δικαστική δαπάνη.

44. Συμφώνως προς τα απορρέοντα από τη νομολογία του κριτήρια (βλ., μεταξύ πολλών άλλων, *Nikolova κατά της Βουλγαρίας* [GC], n° 31195/96, § 79, CEDH 1999-II), το Δικαστήριο επιδικάζει στον κάθε ένα από τους δεκαεπτά προσφεύγοντες, φυσικά πρόσωπα, το ποσό των 117 ευρώ για έξοδα και δικαστική δαπάνη. Για τους παραπάνω λόγους, εκτιμά ότι δεν συντρέχει λόγος αποζημιώσεως των 12 387 μελών των προσφευγουσών ενώσεων.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

45. Το Δικαστήριο κρίνει ότι αρμόζει να υπολογισθεί το ποσοστό των τόκων υπερημερίας βάσει του επιτοκίου διευκολύνσεως περιθωριακού δανείου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπέζης, προσαυξημένου κατά 3%.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΩΣ,

1. *Κρίνει* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Συμβάσεως.

2. *Κρίνει* ότι

α) πρέπει το εναγόμενο Κράτος να καταβάλει σε κάθε έναν από τους δεκαεπτά προσφεύγοντες, φυσικά πρόσωπα, εντός τριών μηνών από της ημερομηνίας κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί οριστική συμφώνως προς το άρθρο 44 § 2 της Συμβάσεως, τα ακόλουθα ποσά:

- i. 3 000 ευρώ (τρεις χιλιάδες ευρώ) για ηθική βλάβη,
- ii. 117 ευρώ (εκατόν δεκαεπτά ευρώ) για έξοδα και δικαστική δαπάνη,
- iii. παν ποσό δυνάμενο να οφείλεται για φόρο επί των εν λόγω ποσών,

β) από της εκπνοής της εν λόγω προθεσμίας και μέχρι της καταβολής, τα ποσά αυτά θα προσαυξάνονται με απλό τόκο ίσο προς το τότε ισχύον

επιτόκιο διευκολύνσεως περιθωριακού δανείου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπέζης, προσαυξανόμενο κατά 3%.

3. *Απορρίπτει* το αίτημα περί δικαίας ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στη Γαλλική, εν συνεχεία κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 23 Οκτωβρίου 2003 κατ' εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του Κανονισμού.

[υπογραφή]

Søren NIELSEN

Αναπληρωτής Γραμματέας

[υπογραφή]

Peer LORENZEN

Πρόεδρος

Κατάλογος προσφευγόντων

015È Á

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο υπηρεσιακό έγγραφο στη Γαλλική γλώσσα.

Η ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΡΙΑ

ΜΑΡΙΑ Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ